Inleiding

De raad van de gemeente Opmeer heeft op 8 oktober 2020 de ambitie uitgesproken om de landelijke VANG-doelstelling van 100 kilo restafval per inwoner per jaar te willen bereiken en de afvalbeheerkosten beheersbaar te houden. Dit kan de gemeente bereiken door betere afvalscheiding en optimaal hergebruik van grondstoffen.

Er zijn al stappen gezet om dit doel te bereiken. Zo is in 2016 de bak aan huis voor plastic, blik en drinkpakken geïntroduceerd en wordt sindsdien de restafvalbak minder vaak opgehaald. Hiermee is een resultaat bereikt van 166 kilo restafval per inwoner in 2020.
Een mooie stap, maar nog niet voldoende om de landelijke doelstelling van 100 kilo te bereiken en ook de kosten beheersbaar te houden.

Een logische vervolgstap die de gemeente overweegt is de invoering van recycle-tarief. Inwoners krijgen met recycle-tarief zelf invloed op de hoogte van hun afvalstoffenheffing, doordat een deel van de heffing afhankelijk is van hoe vaak het restafval aangeboden wordt. Inwoners die hun afval goed scheiden, worden beloond met een lage(re) afvalstoffenheffing.

De gemeente Opmeer wil via deze bijeenkomst met inwoners graag horen wat zij vinden van recycle-tarief en wat zij nog nodig denken te hebben om dit tot een succes te maken. Zijn er bijvoorbeeld bepaalde doelgroepen waar maatwerk voor nodig is? Of welke behoefte hebben inwoners om hun afval nog beter te kunnen scheiden?
De feedback die we tijdens de bijeenkomst hebben gekregen, wordt meegenomen in de verdere uitwerking van het Recycleplan, dat binnenkort wordt aangeboden aan college en raad.

Aanwezig

Robert Tesselaar (Gemeente Opmeer, Wethouder en voorzitter van de avond), Martin Smit (Gemeente Opmeer, Medewerker afdeling Ruimte en Ondernemen), Henk Mogezomp (Buitenorganisatie Advies, Procesbegeleider Recycleplan), Marieke Brieffies-Bielsma (HVC, Gemeenteadviseur), Marco Bakker (HVC, Programmamanager recycle-tarief), Martijn Tanger (HVC, notulist), diverse betrokkenen en inwoners (ca. 25 personen).

gemeente opmeer

hvc.
energie en hergebruik

Notulen participatieavond inwoners Recycleplan Opmeer

26 april 2021

Waarom het Recycleplan?

- Geen actueel plan meer.
- Forse uitdagingen:
  - Stijgende afvalverwerkingskosten.
  - Landelijke doelstellingen: minder dan 100 kg restafval per inwoner per jaar en meer hergebruik (Van Afval Naar Grondstof).
  - Gemeentelijke ambities op het gebied van duurzaamheid.
- Heldere koers nodig: wat willen we bereiken en hoe gaan we met uitdagingen om?

Waar staan we?

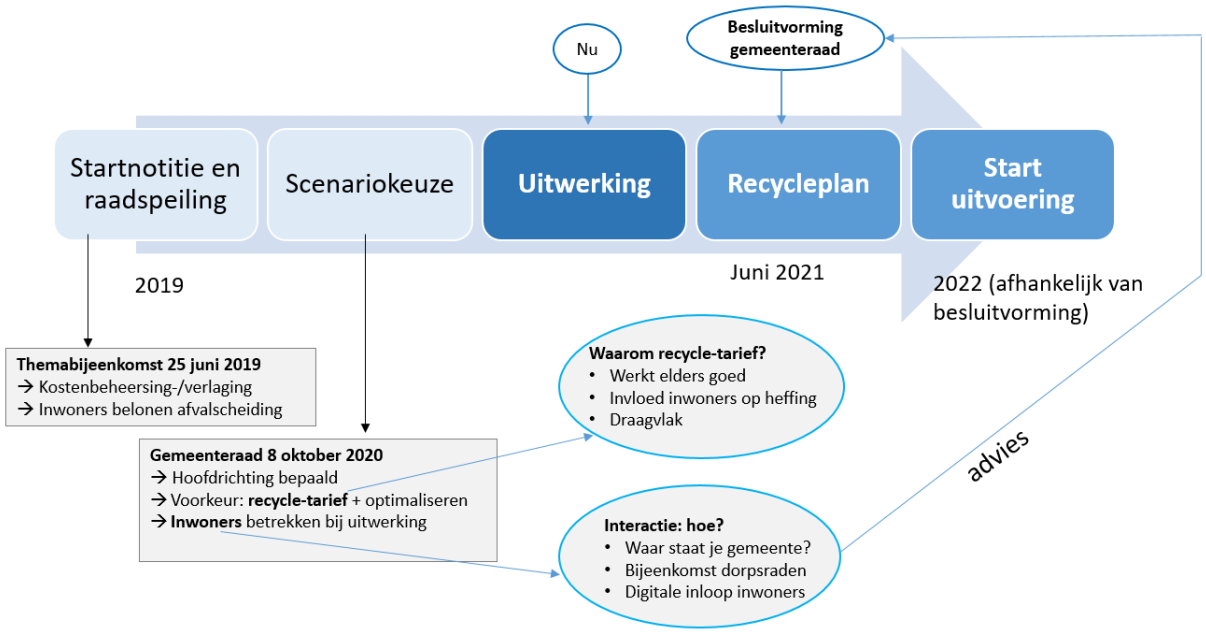

Uitleg recycle-tarief

Beter afval scheiden en minder restafval overhouden: goed voor het milieu én inwoners krijgen invloed op de hoogte van hun afvalstoffenheffing. Dat is recycle-tarief. Het is een nieuwe manier van het berekenen van de afvalstoffenheffing.

Tijdens de avond hebben wij u een filmpje laten zien en een presentatie gegeven. U kunt het filmpje via onderstaande link nog eens terugkijken.

https://youtu.be/EEjPxXeSlnk

Daarnaast vindt u meer informatie op: https://www.hvcgroep.nl/recycle-tarief

Vragen

Tijdens de avond zijn diverse vragen gesteld, zowel via het scherm, als via de chat.

Waarom is 40% van de ondervraagden negatief over recycle-tarief?

HVC: Er bestaan een hoop vooroordelen over het systeem recycle-tarief, zoals dumpingen die toe zouden nemen. In de praktijk blijkt dat dit allemaal wel meevalt en dat er goede maatregelen tegen te nemen zijn, die onze aandacht zullen hebben in het Recycleplan. 40% geeft overigens het landelijk beeld weer (zie hiervoor de handreiking Diftar). Wat we zien is dat mensen moeten wennen aan een nieuw systeem. Nagenoeg de helft van Nederland is al over op recycle-tarief.

Als ik mijn bak nu net zo vaak aanbied als nu, ga ik dan meer of minder betalen?

HVC: Als dit aantal keer lager ligt dan het gemiddelde, bijv. 5 of 6x per jaar, betaal je minder. Alles wat je meer dan gemiddeld aanbiedt, betaal je meer. Daarmee geldt het principe: de goede afvalscheider wordt beloond. Op het moment dat de afvalstoffenheffing, en daarmee het vaste en variabele deel, wordt vastgesteld door uw gemeente, wordt duidelijk bij hoeveel keer aanbieden u verschil gaat merken in uw afvalstoffenheffing. Zeker is dat als we het huidige systeem voortzetten, de afvalstoffenheffing blijft stijgen door de toenemende belasting op het restafval.

"Hoe wordt de hygiëne bewaakt als de bakken minder vaak worden geleegd?"

HVC: U kunt stank voorkomen door te werken met zakjes. Gebruik voor uw bak aan huis voor gft- en etensresten biologisch afbreekbare zakjes. Daarnaast helpt het om uw bak regelmatig schoon te maken met kokend water en een scheut azijn of groene zeep. Het is met name de stroom gft en etensresten die voor nare luchtjes kan zorgen. Deze bak wordt 1x per 2 weken geleegd. Daarnaast is het mogelijk om uw bak aan huis voor restafval wel eerder aan te bieden i.v.m. stankoverlast. U betaalt echter wel per keer aanbieden en niet per gewicht.

Is het mogelijk dat luiers gerecycled gaan worden? Als je een gezin hebt waar veel luiers of incontinentie-materiaal gebruikt wordt, ligt kostenverhoging in het verschiet?

HVC: Er wordt al onderzoek gedaan naar luierrecycling. Helaas is de technologie nog niet zover dat luiers allemaal apart kunnen worden gerecycled, al worden er op dit moment wel proeven mee gedaan. Het is mogelijk om maatwerk te treffen voor gezinnen met kinderen in de luiers en inwoners met incontinentiemateriaal. De gemeente gaat hier nog een besluit over nemen.

"Kan er ook een slot op de grijze bak om te voorkomen dat iemand anders mijn bak gebruikt?"

HVC: Dit is mogelijk, maar ervaring leert dat dit niet nodig is, omdat inwoners over het algemeen alleen de bak aanbieden wanneer deze vol is (dat is ook het advies). Er is dan geen ruimte meer voor anderen om daar nog iets bij te gooien. Mocht deze ruimte er wel zijn: inwoners betalen per keer aanbieden en dus niet per gewicht. Tot slot wordt Handhaving ingezet om dit soort situaties zoveel mogelijk te voorkomen.

Hoe wordt er omgegaan met bakken die overvol zijn?

HVC: Conform het huidige beleid wordt de bak dan niet geleegd. Afhankelijk van de situatie (de bak is bijvoorbeeld niet overvol door eigen toedoen, of de bak wordt structureel overvol aangeboden) kan Handhaving van de gemeente worden ingeschakeld.

Het is allemaal al besloten, toch?

Robert Tesselaar: Nee, gemeente Opmeer heeft besloten om recycle-tarief nader uit te werken in het Recycleplan. Het daadwerkelijke besluit van dit plan moet nog plaatsvinden. Daarom vindt nu vooraf deze bijeenkomst plaats.

Afval dumpen bij Obdam kan toch ook om te sjoemelen?

HVC: Nee. Bij recycle-tarief betaalt u voor het aanbieden van fijn huishoudelijk restafval. Dit mag nu ook al niet naar het afvalbrengstation worden gebracht.

We hebben teveel afvalverwerkings-bedrijven en halen afval uit het buitenland. Heeft u een idee hoe we met zijn allen minder afval krijgen? Lobbyt u bij producenten van plastic?

HVC: In diverse Europese landen is niet voldoende verbrandingscapaciteit voor het verwerken van restafval, waardoor het daar gestort zou moeten worden. Omdat storten van restafval slechter is voor het milieu dan verbranden in een ander land, is binnen Europa afgesproken dat landen elkaar helpen. In Nederland zijn 13 afvalenergiecentrales die bij voldoende ruimte naast restafval uit Nederland ook restafval kunnen verwerken uit Europese landen. HVC verbrandt huishoudelijk restafval en bedrijfsafval in de afvalenergiecentrales in Alkmaar en Dordrecht. Vanaf 2020 is er overigens geen restafval uit het buitenland verwerkt bij HVC.

Van de input aan brandbaar afval in een afvalenergiecentrale blijft ongeveer 26% over als bodemas. Deze bodemas leveren we aan wASH (samenwerking van Boskalis en HVC) waar ze in de bodemaswasinstallatie in Alkmaar schoongemaakt wordt. In dit proces worden wateroplosbare verontreinigde delen verwijderd en waardevolle metalen teruggewonnen. Daarna gaat het materiaal gekeurd de poort uit. Wat overblijft is schoon materiaal dat voldoet aan de regelgeving (besluit bodemkwaliteit) en kan worden gebruikt als ophogingsmateriaal of als fundering, bijvoorbeeld onder wegen en fietspaden.

Betalen voor restafval is een bewezen systeem om de hoeveelheid restafval te verminderen, waardoor meer herbruikbare materialen gerecycled kunnen worden.

Tot slot zijn wij aangesloten bij organisaties die zich bezig houden met de verpakkingsindustrie, zoals Nedvang. Zo maken we ons samen sterk voor minder verpakkingsmateriaal.

Hoe worden de kosten berekend bij gedeelde bakken met de buren?

HVC: Voor deze situaties dient naar een oplossing te worden gezocht, om ook hier tot individuele inzameling te komen. Uiteraard wordt daarbij rekening gehouden met factoren als ruimte.

“Ik zou graag het solidariteitsbeginsel bij afvalinzameling behouden. Kunnen afvalcoaches ingezet worden om afvalscheiding ook op een solidaire wijze in te richten?”

HVC: Elke inwoner die zijn afval goed scheidt, kan de rekening omlaag brengen. Nu betaalt iedereen een gelijk tarief, ongeacht of er wel of niet goed wordt gescheiden. Er zijn inwonersgroepen die meer restafval produceren. Afvalcoaches kunnen deze inwonersgroepen adviseren om ook hun restafval te verlagen. Daarnaast is het omwille van solidariteit mogelijk om maatwerk te treffen, zoals compensatie. De gemeente gaat hier nog een besluit over nemen.

"Redden we het niet met extra communicatie alleen?"

HVC: Uit onderzoek blijkt dat met alleen extra communicatie het restafval minder dan 5% daalt. Dit resultaat is onvoldoende om tot onder de 100 kilo restafval per inwoner per jaar te komen en de kosten te kunnen beheersen.

Is er een financiële onderbouwing voor het Recycleplan?

Martin Smit: Ja, hier wordt momenteel aan gewerkt.

Kunnen kosten ook verder beperkt worden door betere voorlichting i.p.v. recycle-tarief?

HVC: Voorlichting helpt zeker. Uit onderzoek blijkt echter dat voorlichting alleen onvoldoende effect heeft: <5% minder restafval tegenover 30% - 60% met prijsprikkel (recycle-tarief).

Weten we waarom mensen nu niet goed recyclen?

HVC: Ja, daar hebben we dankzij diverse enquêtes inzicht in. Redenen zijn o.a. dat inwoners de ophaalfrequentie te laag vinden, dat zij het onhygiënisch vinden, te weinig ruimte in of bij huis hebben, of het teveel gedoe vinden. We nemen deze informatie mee in het Recycleplan.

Wat maakt dat andere gemeenten er juist mee gestopt zijn?

HVC: Nagenoeg de helft van alle gemeenten in Nederland werkt al met dit systeem. Voor het overgrote deel gaat dit uitstekend. We merken in gemeenten die nog geen prijsprikkel hebben dat de aandacht wordt gevestigd op de uitzonderingen: de gemeenten waar de invoering niet goed is gegaan, zoals Arnhem en Enschede. Uit nader onderzoek naar de werkelijke redenen blijkt dat m.n. politieke verschillen en een andere benodigde aanpak in aandachtswijken hieraan ten grondslag hebben gelegen.

Wordt er nog een evaluatiemoment ingebouwd?

HVC: Ja, dit wordt ingebouwd met de gemeente op het moment dat de raad besluit om recycle-tarief daadwerkelijk in te voeren.

"Blijft de milieustraat in Obdam gratis?"

Martin Smit: Tot nog toe worden in het Recycleplan geen wijzigingen voorgesteld voor het afvalbrengstation. Dit blijft dus gratis. Mocht gemeente Opmeer overwegen om hier anders mee om te gaan, zal hier een regionaal besluit over genomen moeten worden, aangezien de West-Friese gemeenten hun afvalbrengstations met elkaar delen.

Waarom verbrandingsbelasting, terwijl heel Alkmaar en Langedijk stadsverwarming heeft van de HVC-centrale Alkmaar en er huisvuil geïmporteerd wordt om dat ding rendabel te laten branden?

HVC: Deze vraag is gebaseerd op een verkeerde veronderstelling. Er wordt geen restafval geïmporteerd.

In de grijze bak gaan ook de kippenbotten, want die mogen niet bij het groen. Hoe is het met de hygiëne in de zomer?

HVC: Op onze website en in onze app vindt u een afvalwijzer, waarmee u kunt zien wat waarin thuishoort. Kippenbotten horen thuis bij gft en etensresten. Deze bak wordt 1x in de 2 weken opgehaald. Bij een eerdere vraag hebben we tips gegeven om uw bak schoon te houden. Op onze website vindt u meerdere tips, specifiek voor uw bak aan huis voor gft en etensresten.

Wat is de overhead die het de gemeente oplevert om dit allemaal te regelen? Personeel kost ook geld?

Martin Smit: Dit heeft uiteraard onze aandacht in de nadere uitwerking van het Recycleplan.

Klopt de berekening: als ik 5 x 20 kg aanbied betaal ik dan minder dan 10 x 5 kg (in het tweede geval heb ik toch minder kg restafval)?

HVC: Ja, deze berekening klopt, omdat je betaalt voor het aantal keer dat je aanbiedt en dus niet per kilo. Door beter te scheiden blijft er minder restafval over. Daardoor hoeft u uw restafval minder vaak aan te bieden, waarmee u invloed kunt uitoefenen op het variabele deel van de afvalstoffenheffing.

Waarom zijn de vaste kosten (als voorbeeld) relatief hoog met 80%?

HVC: De afvalstoffenheffing gaat uit twee delen bestaan: een vast en een variabel deel. Het vaste deel is voor iedereen hetzelfde. 80% voor het vaste deel is een voorbeeld, maar wel een voorbeeld wat in andere gemeenten wordt gehanteerd. Afhankelijk van de keuzes die de gemeente maakt, zal de verdeling tot stand komen. De exacte verdeling tussen het vaste en variabele deel wordt bij een positief besluit recycle-tarief in november bepaald door de gemeenteraad.

Moet de gemeente een paar wasbare luiers gratis beschikbaar stellen aan gezinnen?

Martin Smit: Dat is een keuze, die we mee kunnen nemen ter overweging.

Wijzigt het ophalen van oud papier door verenigingen (zoals in De Weere?

Martin Smit: Vooralsnog niet. Op termijn wordt wel gekeken hoe we dit kunnen optimaliseren.

Blijft u dan nog steeds eens per 4 weken de grijze kliko legen? Want als deze dan net niet vol is, zou ik hem ook aan de weg zetten. 4 weken wachten is dan wat lang.

HVC: De ophaalfrequentie van het restafval verandert op dit moment niet. Voor zakken plastic, blik en drinkpakken wordt voorgesteld om de ophaalfrequentie op te hogen van 1x in de 4 naar 1x in de 2 weken.

"Hoe gaat de hoogbouw gft scheiden van het restafval? Dat gebeurt nu eigenlijk niet. Ik breng als medewerkster in de huishoudelijke tak vuilniszakken weg met alles erin. Daar scheidt men geen afval."

HVC: Voor de invoering van recycle-tarief is het van belang dat iedereen afval kan scheiden. Daar waar nog geen voorzieningen zijn, zoals in de hoogbouw voor gft en etensresten, zullen deze worden geplaatst. In de hoogbouw zullen dat wijkcontainers zijn.

Komt er in het afvalplan dat afval voortaan met elektrische trucks wordt opgehaald?

HVC: Nee. Sinds een jaar rijden er twee elektrische zijladers in Nederland, waarvan wij van één de trotse eigenaar zijn. Wij blijven continu investeren in groene inzamelmethoden. Zo is straks onkruidbestrijding mogelijk met restwarmte uit onze afvalenergiecentrale.

Waarom ligt er zoveel Nederlands plastic in Turkije?

HVC: Regie Kunststoffen Nederland (een gezamenlijke entiteit van HVC en Midwaste) werkt momenteel met 7 sorteerinstallaties. Deze installaties staan veelal in Nederland en enkele net over de grens in Duitsland. Wanneer plastic, blik en drinkpakken over de grens naar recyclers wordt gebracht, gaat dit met een EVOA-vergunning. We werken uitsluitend met erkende recyclers binnen Europa. Door verplichte verwerkerslijsten en een juiste registratie in ons dataplatform weten wij dat de stromen binnen Europa worden verwerkt. 56% van het plastic wordt verwerkt in Nederland, 42% in Duitsland en 2% elders binnen de EU.

Ik zie hier in Hoogwoud een paar dames zwerfafval verzamelen. Waar moeten ze dat laten?

Gemeente Opmeer en HVC: Daar is aandacht voor. Er wordt gekeken of hier maatwerk voor getroffen kan worden.

Als we niets te verbranden hebben, hoe gaat het dan verder met de stadsverwarming?

HVC: Dit is voorlopig niet aan de orde, maar zodra dit het geval is hebben wij genoeg expertise in huis om over te schakelen op andere warmtebronnen, zoals aardwarmte (geothermie).

Wie ontvangt de bijvangst: minder ophaalkosten?

HVC: Vooralsnog blijven de ophaalroutes gelijk, ook als er minder afval wordt verzameld. Samen met de gemeente evalueren we tussentijds of we efficiencyslagen kunnen maken.

Waar doe je papier wat vastzit aan plastic?

HVC: Wanneer beide componenten niet van elkaar te scheiden zijn, kan dit bij het restafval. Op onze website en in onze app vindt u een afvalwijzer, waarmee u kunt zien wat waarin thuishoort.